

BEZPIECZNA

obsługa zwierząt

Umiejętnie to znaczy bezpiecznie

Dobra i bezpieczna obsługa zwierząt to podstawowa umiejętność niezbędna każdemu rolnikowi. Selekcja zwierząt polegająca na doborze osobników o łagodnym temperamencie nie jest wystarczającym zabiegiem profilaktycznym, aby uniknąć wypadków. Łatwość obsługi zależy przede wszystkim od intensywności i częstotliwości kontaktów zwierzęcia z człowiekiem. Warto zauważyć, że nawet oswojone zwierzęta wykazują chęć ucieczki, gdy nagle w ich polu widzenia pojawi się nieznany obiekt, który traktowany jest przez nie jako zagrożenie lub wówczas, gdy znajdują się w nowym otoczeniu. Bydło może się szybko przyzwyczaić do procedur obojętnych i często powtarzanych, nigdy jednak zwierzęta nie tolerują zabiegów niekorzystnych, powodujących silny ból. Reagują wówczas agresywnie nawet w stosunku do opiekunów, których dobrze znają.

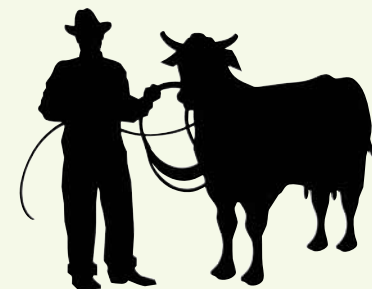
Wypadki przy obsłudze zwierząt

Justyna J. przed wyprowadzeniem krów na pastwisko przypinała im łańcuchy przeznaczone do wypasu. Podczas tej czynności jedna z krów, będąca w okresie rui, naskoczyła na drugą, co spowodowało przewrócenie rolniczki oraz jej przygniecenie. Poszkodowana doznała poważnych urazów głowy i złamała obojczyk. Przyczynami wypadku były rutyna oraz nieznaną reakcję zwierzęcia w czasie rui.

Marian S. podczas zapinania krowie łańcucha został ubodzony rogiem i doznał złamania żebra. Nie spodziewana dla poszkodowanego reakcja zwierzęcia i pośpiech były przyczynami wypadku.

Mateusz Z., lat 15 został poproszony przez ojca o wyprowadzenie krowy z obory. Zwierzę nagle sploszyło się, szarpnęło łańcuch, za który trzymał chłopiec, i przeciągnęło go po żwirowym podłożu. W wyniku tego małe dziecko doznało urazu barku oraz licznych obrażeń twarzy. Tutaj przyczynami wypadku były: lekkomyślność rodziców, młody wiek poszkodowanego oraz brak doświadczenia.

Wojciech U. podczas zadawania paszy bykom zauważył, że jeden z buhajów zaplątał nogę w łańcuch. Rolnik chcąc go uwolnić, zbliżył się do zwierzęcia, co spowodowało jego gwałtowną reakcję – buhaj docisnął rękę poszkodowanego do żłobu, a łańcuch odciął mu kciuk prawej dłoni. Przyczynami wypadku były brak wiedzy na temat obsługi zwierząt oraz pośpiech.

Choroby odzwierzęce

Choroby odzwierzęce, tzw. zoonozy, to: tężec, kleszczowe zapalenie mózgu, borelioza, wścieklizna, brucelloza, gruźlica, toksoplazmoza, leptospiroza i listerioza. Są spowodowane przez pasożyty, drobnoustroje i grzyby. Mogą być przyczyną groźnych i trudnych do wyleczenia dolegliwości, kalectwa a nawet śmierci. Dlatego należy im zapobiegać poprzez:

- przestrzeganie zasad higieny osobistej,
 - dezynfekowanie i opatrywanie wszelkich ran i drobnych skaleczeń,
 - stosowanie rękawic ochronnych,
 - bezwzględne badanie mięsa wieprzowego i dzicyzny przed ubojem,
 - poddawanie mięsa obróbce termicznej przed spożyciem,
 - stosowanie szczepień ochronnych dla zwierząt,
 - utrzymywanie higieny w pomieszczeniach inwentarskich,
 - stosowanie zabiegów asenizacyjnych: usuwanie obornika, gnojowicy, czyszczenie stanowisk, okresowe dezynfekcje, dezynsekcje i deratyzacje.
- Osoby, które kontaktowały się z chorymi zwierzętami lub produktami pochodzącymi od nich, należy poddać badaniom lekarskim. Kobiety w ciąży nie powinny pracować i mieć kontaktu ze zwierzętami, szczególnie z kotami.

Krowy

Krowy to zwierzęta spokojne. Przy łagodnej obsłudze nie są agresywne w stosunku do człowieka. Zdarzają się jednak krowy bodące i kopiące, dlatego podczas zabiegów pielęgnacyjnych, zootechnicznych i weterynaryjnych należy używać właściwych technik poskramiania, tj.:

- chwytu za słabiznę – polega na uchwyceniu zwierzęcia jedną ręką za fałd kolanowy i podciągnięciu go do góry,
- dudki ogonowej – to silne wygięcie ogona od jego nasady ku górze,
- przytrzymania głowy;

także przy użyciu odpowiednich narzędzi, tj.:

- dudki udowej – należy założyć pętlę powyżej stawu skokowego i przełożyć przez nią drążek, następnie wykonać obrót. W ten sposób uzyskuje się ucisk na ścięgno Achillesa,
- dudki piersiowej – zwierzę owija się liną dookoła klatki piersiowej za barkiem, na jej końcu zawiązujemy węzeł. W tak powstałą pętlę można włożyć drążek i dowolnie napiąć,
- liny lub drążka – służą do uniesienia kończyny,
- unieruchomienia zwierzęcia w poskromie.

Pod żadnym pozorem nie należy krępować zwierzęcia łańcuchem wiązonym drutem lub skręcanym śrubami. Takie praktyki, oprócz tego, że są stresujące dla zwierzęcia, mogą powodować również jego okaleczenie.

Do krowy podchodzimy od strony dojrzałej. Podczas obsługi krów należy uważać na:

- głowę zwierzęcia – może nią boleśnie uderzyć,

- tylne kończyny – może nimi kopać na boki i do tyłu.

W oborze zachowujemy się cicho i nie wykonujemy gwałtownych ruchów, ale postępujemy zdecydowanie i stanowczo.

Należy również pamiętać o tym, iż przepędzanie zwierząt stadnych – w sytuacji, gdy grupa liczy powyżej 50 sztuk – powinny nadzorować dwie osoby.

Prawidłowe poskromienie lub unieruchomienie gwarantuje bezpieczną obsługę i pielęgnację bydła.

Konie

Przyczyną wypadków spowodowanych przez konie zwykle jest nieostrożność lub lekkomyślność obsługujących.

Najczęstsze wypadki to:

- nastąpienie na nogę,
- przygniecenie tułowiem,
- ugryzienie albo kopnięcie obsługującego.

Konie to zwierzęta płochliwe i nerwowe. Zwłaszcza osoby, których zwierzę nie zna powinny pamiętać o tym, że:

- przed podejściem do konia należy uprzedzić go głosem,
- ważne jest obserwowanie jego zachowania – jeżeli tuli uszy, wciska ogon między nogi i szczyrzy zęby – nie ryzykować wejścia,
- po wejściu na stanowisko należy pozwolić koniowi obwąchać się,
- stojąc za koniem, należy zachować bezpieczną odległość, tj. ok. 2 m poza zasięgiem kopyt lub stanąć tuż przy zadzie,
- podczas przechodzenia za zadem konia należy prowadzić rękę po jego ciele, wówczas nie ma zagrożenia, iż zwierzę spłoszy się.

Aby uniknąć przydeptania przez konia podczas prowadzenia, należy iść na wysokości jego barku i dopasować swoje kroki do jego chodu.

Koń lubi spokojny, cichy głos, dlatego warto mówić do niego podczas pracy. Głos ostry i podniesiony jest dla konia nieprzyjemny i stosuje się go wyłącznie jako karę.

Obsługujący muszą pamiętać, że zwierzęta te w okresie rozrodu mogą być szczególnie niebezpieczne i nieprzewidywalne.

Zdarzają się także wypadki na drogach, których mimowolnymi sprawcami są konie nie otoczone dostateczną opieką właściciela. Nagłe wtargnięcie zwierzęcia na drogę, po której szybko poruszają się samochody, powoduje tragiczne w skutkach wypadki. **Niedopuszczalne jest** aby koń samopas spacerował wokół gospodarstwa lub miał możliwość uwolnienia się z pastwiska.

Ogiery i buhaje

Do zwierząt szczególnie niebezpiecznych ze względu na swój temperament i rozmiary należą ogiery i buhaje. W kontaktach z tymi zwierzętami zawsze trzeba zachowywać daleko posuniętą ostrożność. Buhaj powinien być przeprowadzany wyłącznie na sztywnym drążku zamocowanym do kółka nosowego. Ze względów bhp wymagana długość drążka powinna wynosić 1,40 m. Powinien mieć również

założony skórzany kantar, tj. ogłowię. Nie wolno wiązać buhaja za rogi. Wyrwanie się zdenerwowanego zwierzęcia może grozić ciężkim poturbowaniem obsługi. Ogiery, jak i buhaja, powinny obsługiwać wyłącznie doświadczone i odpowiedzialne osoby. Ze względu na trudności przy pielęgnacji ogiera – w gospodarstwach i do rekreacyjnej jazdy konnej oraz hipoterapii należy używać wałachów lub klaczy.

Przy stanowieniu, czyli kryciu należy używać tzw. stanowidła, które zabezpiecza osoby obsługujące. Powinni to być mężczyźni w sile wieku. Do obsługi nie należy dopuszczać kobiet, ponieważ zwierzęta wyczuwają i reagują na żeńskie hormony, przez co mogą stać się agresywne i niebezpieczne.

Świnie i drób

Świnie to bardzo inteligentne zwierzęta. Szybko uczą się, jak otwierać wszelkie niedostatecznie zabezpieczone zamknięcia. Po wydostaniu się z przeznaczonych dla nich pomieszczeń mogą być sprawcami licznych zniszczeń oraz wypadków. Niewiele dorosłych świń bywa agresywnych wobec ludzi. Niebezpieczne mogą być przede wszystkim lochy z prosiętami oraz knury używane do rozplodu.

W każdym niemal gospodarstwie rolnym utrzymywany jest drób. Przy codziennej obsłudze ptaków bezpośrednie zagrożenie jest niewielkie. Może dochodzić do podziobania lub podrapania obsługującego np. przez koguty lub gęsi. Strusie bywają niebezpieczne w okresie znoszenia jaj. Zbieranie ich z wybiegu może wywołać agresję u tych ptaków. Kopnięcie lub dziobnięcie może spowodować

duży uraz.

Małe przeżuwacze

Małe przeżuwacze to m.in. owce i kozy. Właściwy sposób traktowania i obsługi tych zwierząt powoduje, że przyzwyczajają się do opiekuna, a jego pojawienie nie wywołuje stresu. Unikanie stresu jest wyjątkowo istotne gdy zwierzęta żyją w stadzie. Gwałtowna ucieczka zwierząt z tak silnie rozwiniętym instynktem stadnym może prowadzić do nieprzewidywanych wypadków i okaleczeń obsługi. Jedną z możliwości wyeliminowania ryzyka pobodzenia jest chów i hodowla ras genetycznie bezrożnych lub wypalanie rogów u młodych zwierząt.

Zwierzęta futerkowe

Zwierzęta futerkowe – lisy, tchórzofretki, jenoty, choć należą do zwierząt gospodarskich – to zachowały wiele cech zwierząt dzikich. Utrzymywane w fermach są nieufne wobec ludzi i w odruchu obronnym mogą ugryźć. Przy wyjmowaniu ich z klatki należy posługiwać się odpowiednim sprzętem, a obsługa powinna używać grubych rękawic. Do zwierząt często utrzymywanych w gospodarstwach rolnych należą króliki. Są one łagodne, jednakże pod wpływem stresu mogą boleśnie pogryźć lub podrapać.

Psy

Pies jest niewątpliwie przyjacielem człowieka, jak i najlepszym stróżem. Przy jego obsłudze należy pamiętać o tym, że on także bywa istotą nieprzewidywalną i może przeobrazić się w agresywne zwierzę. Agresję mogą wywołać: głód, stres, hałas, zbyt krótki łańcuch, zimno, drażnienie go przez dzieci. Należy pamiętać o tym, aby pies miał wydzielony teren pod wybieg. Nie pozwalajmy mu na swobodne przebywanie w obrębie gospodarstwa i posesji.

Nigdy nie zostawiaj dziecka sam na sam z psem, gdyż grozi to niespodziewanym atakiem lub przypadkowym ugryzieniem! Traktuj dobrze psa i nie pozwól go krzywdzić zwłaszcza dzieciom, on Ci za to odpłaci wierną służbą.

Pamiętaj, aby go poddawać regularnym szczepieniom i odrobaczaniu.